

ORTOGRAFÍA

Índice

I. LETRAS.

1. **b** ou **v** : *abelá, varrer*
2. **c, z, q** ou **k**: *cacto, verniz, quiosco, folk*
- 2.5. **cua-** / **ca-** / **co-**: *cuadrimestre / cadre / corenta*
- 2.6. **ce-, ci / que- qui-**: *cirurxía / quiste*
- 2.6. **arqui-, arce-** / ***archi-** : *arquivo, arcebispo*
- 3.1. e 3.2. **d** ou **t**: *venda*
- 4.1. **g** ou **c**: *mastigar, cazapo*
- 4.2. **gu** : *galeguismo*
- 4.3. **-g** : *cámping*
5. **h** (presenza ou ausencia) *harmonía / ombro, baía*
6. **l** (presenza ou ausencia) *saúde, tea, cor / colorar*
7. **ll** ou **l**, **ll** ou **x**: *brillar, lentella, apelido; baralla*
8. **m, n, ñ**
- 8.2.1. e 8.2.2. **n** ou non: *escena, dolmen / exame, perdoa ; razoar / racional*
- 8.3. **n** ou **ñ** : *albanel / liñaxe*
9. **p** : *pneumático, psicanálise, stop*
10. **r** ou **rr**: *venres / derrogar*
- 11.1. **s** ou **x** : *escavar, extenso*
- 11.2. **s** ou **z** : *biscoito, mesquiño*
- 11.3. **s** ou non : *diminuír*
12. **t** ou non: *boicot / carné*
- 13.1. **x** : *inxestión, xerarca, graxa, pelexa*
- 13.2. **x** ou **ll**: *antollo*
- 13.3. **x** ou **s**: *asfixia, esixir ; exsudar*
14. **j, y, sh, w** : *jepp, rugby, show / váter*

II. GRUPOS CONSONÁNTICOS.

15. **Consoante + l** ou **r**
- 15.1. **pl / pr**: *planta / praza*
- 15.2. **bl / br**: *subliñar / branco*
- 15.3. **cl / cr**: *claro / cravo*
- 15.4. **gl / gr**: *gloria / igrexa*
- 15.5. **fl / fr**: *flotar / frouxo*
- 15.6. **r** en metátese: *preto, prexuízo, creba*
16. grupos cultos iniciais: **mn-, gn-, pn-, ps-, pt-; x-** (ks); **s-** ou **es-**
mnemotécnico, gnomo, pneumonía, psicoloxía, pterodáptilo;
xenocopia, xerocopia, xilófano; status / estándar
- 17.1. **-ns-**: *inscribir, constipar*
- 17.1. **trans-** / **tras-**: *transvasar / trasacordo*
- 17.2. **-bs-** / **-b-** / **-s-**: *substantivo / subtraer / suscitar, escuro*
- 17.3. **-ds-**: *adscribir*
- 17.6. **ps**: *psicoloxía, bíceps*
- 17.7. **ab, ob, sub**: *abdome, obxectivo, submersión, sutil*
- 17.9. **-cc-** ou **-c;** **-ct-** ou **-t-**: *inxestión / diccionario; obxecto / ditadura*

- 17.9.3. **-ct-** ou nada, ou **-ut-**, **-it-**: *conxuntura, plancto; doutor, suxeito*
 17.10. **-gn-**, **-gm-**: *agnóstico, flegma; asinar*
 17.11. **-pc-**, **-pn-**, **-pt-**: *réptil, eucalipto; receita, ditongo, descripción*
 17.12. **-sc-**: *suscitar, crecer*
 17.12. **post-** / **pos-**: *postoperatorio, posguerra*
 17.13. **-mn-**, **-nn-**, **-nm-**, **-mm-**: *himno, conosco, immune, rímmel*

III. TERMINACIÓNS E SUFIXOS.

18. **-eu** ou **-eo**, **-au** ou **-ao**: *chapeu, pau*
 19. **-cio**, **-cia** (**-ancia**, **-encia**, **-iencia**, **-uencia**) ou **-za**, **-zo**: *avaricia, vicio, aparencia, paciencia; espazo, prezo, cobiza, crenza, xustiza*
 20. **-ción**, **-sión** ou **-zón**: *xeración / traizón*
 21. **-nte** (**-ante**, **-ente**, **-inte**, **-iente**): *andante, vivente, proveniente, oínte*
 22. **-mento**: *regulamento, esquecemento, seguimento*
 23. **-e** (**-e**, **-se**, **-te**) ou **-is**: *interese, tose; cute, praxe; crise, dose; otite; oasis, diabetes*
 24. **-ble**, **-bel**: *variable, variábel; variables, variabeis*
 25. **-us**, **-um** ou **-o**: *virus, álbum; espírito, tribo*
 26. **-iño**, **-iña** ou **-ino**, **-ina**: *adiviño, mesquiña; asasino, rapina*
 27. **-e** ou **-en**: *virxe, pole; dolmen*
 28.1. **-án**, **-á**: *irmán, irmá; cotián, cotiá; esteirán, esteirá*
 28.2. **-án**, **-ana**: *laczán, lacazana*
 28.3. **-ano**, **-ana**: *humano, humana; americano, americana*
 29.1. **-ón**, **-oa**: *campión, campioa; patrón, patroa*
 29.2. **-ón**, **-ona**: *abusón, abusona*
 30. **-on** (átono): *canon, neon*
 31. **-tade** ou **-dade** (**-edade**, **-idade**, **-iedade**): *vontade; lealdade, novidade, notoriedade; necidade, sucidade*
 32. **-aría** ou **-ería**: *librería ou libraría; comisaría; galería.*
33. **acentuación**
34. uso do **guión**
35. uso da **diérese**
36. uso do **apóstrofo**
37. signos de **interrogación e exclamación**
38. **dúbdas frecuentes**

I. LETRAS

1. Letras **b,v**

1.1. Levan **b**:

<i>abalar</i>	<i>berce</i>	<i>chibo</i>	<i>móbil</i>	<i>ribeira</i>
<i>abalo</i>	<i>bico</i>	<i>cobiza</i>	<i>mobilidade</i>	<i>robaliza</i>
<i>abelá</i>	<i>bidueiro</i>	<i>fibela</i>	<i>automóbil</i>	<i>sarabia</i>
<i>acubillo</i>	<i>billa</i>	<i>gabear</i>	<i>néboa</i>	<i>suburbio</i>
<i>acubillar</i>	<i>birollo</i>	<i>gabián</i>	<i>orballo</i>	<i>trabe</i>
<i>adubo</i>	<i>bolboreta</i>	<i>gobierno</i>	<i>orballar</i>	<i>trebón</i>
<i>adubar</i>	<i>ceibo</i>	<i>gobernar</i>	<i>pobo</i>	<i>trobar</i>
<i>alba</i>	<i>ceibe</i>	<i>marabilla</i>	<i>polbo</i>	<i>trobador</i>
<i>baleiro</i>	<i>ceibar</i>	<i>marabillar</i>	<i>prebe</i>	<i>xabaryl</i>
<i>berbequí</i>	<i>chiba</i>	<i>marabilloso</i>	<i>rebentar</i>	<i>xouba</i>

1.2. Levan **v**:

<i>acevo</i>	<i>chuvasco</i>	<i>esvarar</i>	<i>vaga</i>	<i>vermello</i>
<i>acivro</i>	<i>chuvieira</i>	<i>esvelto</i>	<i>vaíña</i>	<i>verniz</i>
<i>adival</i>	<i>devagar</i>	<i>garavanzo</i>	<i>vaixela</i>	<i>verza</i>
<i>avaro</i>	<i>devalo</i>	<i>gravar</i>	<i>valado</i>	<i>voda</i>
<i>avarento</i>	<i>devalar</i>	<i>gravación</i>	<i>valga</i>	<i>vogar</i>
<i>avó(a)</i>	<i>devecer</i>	<i>gravata</i>	<i>varanda</i>	<i>voitre</i>
<i>avogado</i>	<i>devesa</i>	<i>laverca</i>	<i>varcia</i>	<i>vulto</i>
<i>canaveira</i>	<i>eiva</i>	<i>louvar</i>	<i>variola</i>	<i>avultar</i>
<i>caravel</i>	<i>eivado</i>	<i>louvanza</i>	<i>varrer</i>	<i>vurullo</i>
<i>cotovía</i>	<i>eivar</i>	<i>noivo</i>	<i>varudo</i>	<i>envurullar</i>
<i>cova</i>	<i>envorcar</i>	<i>ouvear</i>	<i>vasco</i>	<i>xavelina</i>
<i>covarde</i>	<i>ervella</i>	<i>pavillón</i>	<i>vasoira</i>	
<i>acovardar</i>	<i>escaravello</i>	<i>pelve</i>	<i>veiga</i>	
<i>chuvia</i>	<i>escarvar</i>	<i>trevo</i>	<i>vendaval</i>	

Nomes de persoa: *Cristovo, Estevo, Xavier ou Xabier.*

1.3. Combinan **b e **v**:** *verbo, adverbio, benvida, bovino, bravío, breve, obvio, proverbio, vimbio, bóveda-abovedar, subversivo, víbora...*

1.4. Palabras homófonas (mesmo son, pero escrita e significado distintos):

abalar (mover, aban(e)ar) / *aval* (dar un aval)
baca (portaequipaxes sobre o coche) / *vaca*
baga (froito) / *vaga* (onda do mar)
bago (gran de uva) / *vago* (preguiceiro; impreciso)
balor (mofo) / *valor* (coraxe; validez; prezo)
bascular (oscilar, descargar) / *vascular* (relativo aos vasos sanguíneos)
basta (dobra inferior da roupa) / *vasta* (extensa, ampla)
basto (espeso, mesto; vulgar, groseiro) / *vasto* (extenso, amplo)
bela (linda, fermosa) / *vela* (peza dun barco; nunca *candea*: para alumear)
berro (grito, ruído) / *verro* (verme que ataca a vaca; nunca verdura: *agrón*)
biso (enagua) / *viso* (aparencia, traza; miradoiro)
bobina (carrete, cilindro) / *bovina* (vacúa)
boga (peixe) / *voga* (de vogar, remar)
botar (lanzar, expulsar; dar botes) / *votar* (emitir o voto)
nobel (premio) / *novel* (principiante, inexperto)
rabo (cola, mango) / *ravo* (hortaliza)
rebelar (sublevarse, alzarse, amotinarse) / *revelar* (desvelar, descubrir)

2. Letras **c, z, q** (e **k**)

2.1. Levan **c**:

<i>cacto</i>	<i>cigurat</i>	(*enzima)	<i>frac</i>
<i>cénit</i>	<i>cíngaro</i>	<i>neocelandés</i>	<i>tic;</i>
<i>cepelín</i>	<i>eccema</i>	<i>cómic</i>	<i>catiúsca</i>
<i>cigoto</i>	<i>encima</i>	<i>crac</i>	

Non leva: *transo* (*trance)

2.2. Levan **z**: *enxalzar, cariz, chafariz, foz, verniz, xiz; jazz, pizza, pizzería, razzia, zigzag..*

Poden levar **c** ou **z**: *cinc/zinc, ceta/zeta*.

Non levan: *regalicia* (*regaliz), *face* (*faz), *antiface* (*antifaz).

2.3. Levan **q**:

<i>quenlla</i>	<i>qatarí</i>	<i>quepis</i>	<i>valquiria</i>
<i>querela</i>	<i>quórum</i>	<i>queroseno</i>	<i>quilómetro</i>
<i>Iraq</i>	<i>squash;</i>	<i>quimono</i>	<i>quilogramo...</i>
<i>Qatar</i>	<i>quefir</i>	<i>quiosco</i>	

2.4. Levan **k**:

<i>karate</i>	<i>katangués</i>	<i>kamikaze</i>	<i>whisky</i>
<i>Kremlin</i>	<i>kiwi</i>	<i>vodka</i>	<i>Euskadi;</i>
<i>anorak</i>	<i>koala</i>	<i>Sri Lanka</i>	<i>stick</i>
<i>folk</i>	<i>kuwaití;</i>	<i>Frankenstein</i>	<i>stock</i>
<i>káiser</i>	<i>judoka</i>	<i>burkinense</i>	<i>rock.</i>

Pode levar **k** ou **c**: *coala / koala*.

Non debemos usar: **playback* por *son pregravado*

**brick* por *cartón*.

2.5. **Cua-/ ca- / co-:**

ca- nas palabras patrimoniais e cultas popularizadas:

<i>caderna</i>	<i>cadril</i>	<i>catro</i>	<i>recadación.</i>
<i>caderno</i>	<i>cadro</i>	<i>encadernar</i>	
<i>cadrado</i>	<i>calidade</i>	<i>encadrar</i>	
<i>cadrar</i>	<i>cartos</i>	<i>recadar</i>	

cua- nos cultismos e derivadas cultas:

<i>cuarzo;</i>	<i>cuadrilátero</i>	<i>cuádruplo</i>	<i>cuarteirón</i>
<i>cuadrangular</i>	<i>cuadrilla</i>	<i>escuadra;</i>	<i>cuartel</i>
<i>cuadrante</i>	<i>cuadrimestre</i>	<i>qualificar</i>	<i>cuarteto</i>
<i>cuadratura</i>	(*cuatrimestre)	<i>qualificativo</i>	<i>cuartilla</i>
<i>cuadraxésimo</i>	<i>cuadrimotor</i>	<i>qualificación...;</i>	<i>cuartillo</i>
<i>cuadrícula</i>	<i>cuadriplicar</i>	<i>cuantificar...;</i>	<i>cuarto</i>
<i>cuadrienio</i>	<i>cuadrisílabo</i>	<i>cuarta</i>	<i>cuaternario.</i>
<i>cuadrienal</i>	<i>cuadrúpede</i>	<i>cuartear</i>	

Admite ambas: *cuantía* ou *contía*.

co- : *corenta, corentena, corentón, coresma ; corta* ou *cuarta feira (mércores)*

2.6. **Que-/ce-, qui-/ci-:**

ce-, ci-: *tríscele* (*trisque), *cirúrxía-cirúrxico* (*ciruxía, *quirúrxico).

Pero *quiste* e derivados.

arqui- / *archi-: *arquivo* (e derivados).

O prefixo grego *arqui-* (preeminencia) nunca se resolve en **archi-*, senón en

arqui-: *arquidiócese, arquiduque, arquifonema, arquimillorario, arquipélago, arquivolta;*
arce-: *arcebispo* (e derivados), *arcediago, arcipreste-arciprestado.*

2.7. Sufixos e terminacións: **-cio, cia (-ancia, -encia, -iencia) /-zo, -za;** e **-ción, -sión /-zón.**
Ver **sufixos e terminacións.**

3. Letra d

3.1. Levan **d** e non **t**:

<i>cuadrienio</i>	<i>cuadriplicar</i>	<i>margarida</i>	<i>priorado</i>
<i>cuadrimestre</i>	<i>ermida</i>	<i>padroado</i>	<i>renda-rendible</i>
<i>cuadrimotor</i>	<i>faldriqueira</i>	<i>padrón,</i>	<i>venda.</i>

3.2. **-tade, -dade.** Ver **sufixos e terminacións**

4. Letra g

4.1. Confusión g/c: *gobelete* (**cubilete*), *mastigar* (e derivadas), *revogar* (“anular”; **revocar*),
vigairo, vigairía (**vicario, *vicaría*); *cazapo* (**gazapo*)
vogal (son, letra; voz representante) / *vocal* (relativo á voz)

4.2. Ante e, i úsase gu: *guiso, guerra, galeguismo.*

4.3. -g final en préstamos non adaptados: *cámping, iceberg, ping-pong* (ou *pimpón*), *ring...*

5. Letra h

5.1. Levan h- inicial: *habelencia, hamaca, halitose, harén, harmonía* (e derivadas), *harpía, hasta* (“pau”, “corno”...), *hélice, helmo, hendecasilabo, herba, hernia, herpes, hexágon, hibernar, hidra, himno, hule*

Antropónimos: *Helena, Henrique, Hadrián* ou *Adrián..*

Non o levan:

<i>arpa</i>	<i>inchar</i>	<i>ombro</i>	<i>úmero;</i>
<i>arpón</i>	(e derivadas)	<i>orchata</i>	<i>ata/até;</i>
<i>ermida</i>	<i>irmán</i>	<i>orfo</i>	<i>ala!</i>
<i>ermitán</i>	<i>irto</i>	<i>óso</i>	<i>ola! (saúdo)</i>
<i>ermo</i>	<i>oco</i>	<i>ovo</i>	

5.2. Levan -h- medial: *aprehender* (derivadas), *filharmonía, coherente, cacahuete, cohibir, desherdar, exhaustivo, vehículo.*

**deshaucio, *deshauciar* é castelán, a forma galega é *desafiuzamento-desafiuzar.*

Non o levan: *alelí, baía, truán, vaído; aí, velaí; Xoán.*

5.3. Homófonas e parónimas:

abano (abanico) / *habano* (cigarro)

ai! (interx.) / *hai* (verbo)

ala! (interx.) / *hala* (de *halar*: tirar dun cabo, redes...)

ora (verbo; conx.: *ora ri, ora chora*) / *hora* (tempo)

aprender / *aprehender* (apresar, capturar, comprender...)

6. Letra l.

6.1. Non levan l:

<i>aguia</i>	<i>dianteiro</i>	<i>recear</i>	<i>saudable</i>
<i>avoengo</i>	<i>embigo</i>	<i>receo</i>	<i>saúde</i>
<i>cabaza</i>	<i>gabián</i>	<i>receoso</i>	<i>tea-tear</i>
<i>cabazo</i>	<i>insua</i>	<i>saír</i>	<i>veo (*velo)</i>
<i>cambra</i>	<i>moa</i>	<i>saída</i>	
<i>coar (*colar)</i>	<i>moer</i>	<i>saudar</i>	
<i>coador</i>	<i>natureza</i>	<i>saúdo</i>	

Non acaban en -l final: *charón (*charol)*, *mastro (*mástil)*, *proeiro (*proel)*,
*trevo (*trebol)*, *tríscele (*trisquel)*, *tule (*tul)*.

6.2. Presenza ou ausencia do -l- medial nas familias léxicas irregulares (lévano as cultas, non as patrimoniais):

cor, corar / colorar, coloración, colorante, colorete, colorido, incoloro...
dor, doer, doenza, doente, adoecer, dorido / dolor, doloroso, indoloro, indolencia, indolente
saír, sobresaír, saída, saínte, saído / sobresaliente, saliente, salientar
táboa, taboado, entaboar / taboleiro, tabular, tabulador
vixiar, vixía, vixiante (adx.) / vixilancia, vixilante (adx. e s.)
vontade / (in)voluntario, voluntarioso
anxo / anxélico, anxelical
ceo / celeste, celestial
embigo / umbilical
evanxeo / evanxélico, evanxalista, evanxelizar...
só, soa, soidade / solitario
veo / velar, velarizar, velarización
voo, voar, voador, voante (adx.) / volátil, volante (s.) voladizo
vontade / (in)voluntario, voluntariedade, voluntariamente, voluntariado, voluntarioso
xeo, xear, xeadá, xeadó, xeadaría / conxelar, conxelación, conxelado, conxelador, xélico.

7. Dígrafo ll (ele dobre).

7.1. Levan ll:

<i>brillo (*brilo)</i>	<i>antollar</i>	<i>callar</i>	<i>parella</i>
<i>brillar (*brilar)</i>	<i>antollo (*antoxo)</i>	<i>callado</i>	<i>partilla</i>
<i>bacallau</i>	<i>baralla</i>	<i>cella</i>	<i>migalla.</i>
<i>mexillón</i>	<i>coello</i>	<i>lentella</i>	
<i>(*mexilón);</i>	<i>atallo</i>	<i>tella</i>	

7.2. Non o levan:

<i>apelido</i>	<i>capela (*capilla)</i>	<i>degolar</i>
<i>apostila(r)</i>	<i>Castela</i>	<i>engolir (*engullir)</i>
<i>argola</i>	<i>castelán</i>	<i>estaleiro (*astillero)</i>
<i>atropelar</i>	<i>chanceler</i>	<i>falecer</i>
<i>atropelo</i>	<i>colar (*collar)</i>	<i>querela (*querella)</i>
<i>beleza-belo</i>	<i>costela</i>	<i>selar (*sellar)</i>
<i>calo (*callo)</i>	<i>costeleta</i>	<i>selo (*sello)</i>
<i>camelo (*camello)</i>	<i>crioulo (*criollo)</i>	<i>vasalo (*vasallo)</i>

8. Letras **m, n, ñ**

8.1. Levan -m final (estranxeirismos e latinismos): *desiderátum, islam, sláalom, tótem, zoom, álbum, quórum, tándem.*

Non o levan: *auditorio, currículo, referendo; filme, microfilme, telefilme.*

8.2.1. Levan -n- medial (xunto coas súas derivadas):

<i>abandonar</i>	<i>condena</i>	<i>prisioneiro</i>	<i>trono</i>
<i>acondicionar</i>	<i>condenar</i>	<i>semana (*semán)</i>	<i>zona (*zoa);</i>
<i>apaixonar</i>	<i>escena (*escea)</i>	<i>sereno</i>	<i>sancristía</i>
<i>centena</i>	<i>ordenar</i>	<i>sirena</i>	<i>sancristán.</i>

Levan **n-** inicial (algúns grupos cultos): *mnemotécnico, gnomo, pneumonía.*

Levan **-n** final (préstamos con acento grave): *canon, dolmen, himen, lumen.*

8.2.2. Non levan -n final:

<i>abdome</i>	<i>exame</i>	<i>marxe</i>	<i>seme</i>	<i>réxime</i>
<i>certame</i>	<i>glute</i>	<i>orde</i>	<i>virxe</i>	<i>asíndeto.</i>
<i>crime</i>	<i>imaxe</i>	<i>orixe</i>	<i>vexame</i>	
<i>ditame</i>	<i>lique</i>	<i>pole</i>	<i>xerme;</i>	

Tampouco : *mañá, mazá, a irmá, a curmá, la (*lan)...*

Non levan **-n-** medial (e derivadas):

<i>abotoar</i>	<i>campá</i>	<i>enxaboar</i>	<i>pregoar</i>
<i>ameazar</i>	<i>cardeal</i>	<i>estrear</i>	<i>saba</i>
<i>amoestar</i>	<i>comadroa</i>	<i>frear</i>	<i>serea</i>
<i>amontoar</i>	<i>conter</i>	<i>galardoar</i>	<i>terreo-terreal</i>
<i>apisoar</i>	<i>coroar</i>	<i>lagoa</i>	<i>vaidade;</i>
<i>area</i>	<i>deostar</i>	<i>latoeiro</i>	<i>cicel</i>
<i>avea</i>	<i>doar-doazón</i>	<i>limoeiro</i>	
<i>balea</i>	<i>empadroar</i>	<i>limoada</i>	
<i>cadea</i>	<i>enseada</i>	<i>perdoar</i>	

Tampouco: *quecer (*quencer), esquecer (*esquencer), lagosta (*langosta)*

8.2.3. Presenza ou ausencia de -n-:

Parónimos:

aboar (acreditar, pagar, facer bo) / *abonar* (subscribir)
area / *arena* (espazo central do circo)
consoante (s.: letras...) / *consonante* (adx.: clase de rima)
luar (luz da lúa) / *lunar* (relativo á lúa; mancha da pel)
serea (ser fantástico) / *serena* (tranquila, calma)
soar (producir son) / *sonar* (aparello de detección submarina)
xeral (común) / *xeneral* (militar)

Familias léxicas irregulares:

area, areal, arento, areeiro / *arena*(para loita ou lidia), *arenífero*
bo, boa, aboar, abofé / *bondade*
campá, campaña / *campanario, campaneiro, acampanado*
cardeal / *cadinalicio*
cea, cear / *cenáculo*
coroa, coroar, coroación / *coronal, coronaria, coronario*
entoar, entoación, desentoar / *tónico, átono*
lúa, luar, aluar, aluado, aluaxe / *lunar, lunático, plenilunio*

moeda, moedeiro / monetario, monetarismo, monetarista
mosteiro / monástico
orde, desorde / ordenar, ordinario, ordenamento, ordenaza, ordenación...
persoa, persoeiro, (im)persoal(mente) / personalidade, perosonalismo, personalizar,
personaxe, personificar
razoar, razoable, razoamento / racional, racionalizar, racionalismo, irracional
soar, (re)soante, resoar, resoador, consoante (s.) / son(ido), sonoro, sonorizar, sonata,
asonar, asonante, consonante (adx.), consonántico, consonantismo, resonancia
tebra, tebroso / tenebroso, tenebrismo, tenebrista
vea / venoso, intravenoso
xerar, xeración, xerador, xeral (adx.), xeralmente / dexenerar, dexeneración, rexenerar,
xeneral (s.), xeneralizar, xeneralidade, xeneralización

8.3. Confusións entre -n- e -ñ-:

Levan **-n-** medial:

<i>albanel</i>	<i>canón</i>	<i>enganar-engano</i>	<i>pestana</i>
<i>cabana</i>	<i>canoto (*cañoto)</i>	<i>escano</i>	<i>sinal</i>
<i>cana</i>	<i>dano</i>	<i>gana</i>	<i>xardineiro.</i>
<i>cano</i>	<i>dona</i>	<i>pano</i>	

Levan **-ñ-**: *liñaxe, liñaza*. Admiten as dúas: *ganar-gañar, ganador-gañador.*
sono (ganas de durmir) / soño.

8.4. Terminacións -ino, -iño. Ver sufixos e terminacións

9. Letra p

Presenza en grupos cultos e estranxeirismos:

- p- medial: *nupcial, apnea, hipnose, asepsie, eclipse;*
- p- inicial: *pneuma, neumático, neumonía; psicanálise, psicoloxía, psicotécnico...*
- p final: *autostop, clip, hándicap, jeep, pop, stop.*

10. Letra r e dígrafo rr

Presenza de **-r-** tras consoante: *tenro, venres, senra, xenreira, honra, chilrar.*

Levan **-rr-**: *derrogar (*derogar)* e derivados: *derrogación, derogatorio...*

Nas derivadas e compostas:

- r- despois de consoante: *desregular, posrevolución, socialrealismo.*
- rr- despois de vogal: *rabo-taparrabos, raio-pararraios, realista-surrealista, rural-semirrural.*

11. Letra s

11.1. s ou x:

Levan **-s-** e non **-x-** (xunto coas derivadas):

<i>escavar</i>	<i>espiar</i>	<i>estender</i>	<i>mistificar</i>
<i>escepticismo</i>	<i>espléndido</i>	<i>estranxeiro</i>	
<i>escisión</i>	<i>esplendor</i>	<i>estrañar</i>	
<i>escusar</i>	<i>espremer</i>	<i>Estremadura</i>	

Familias léxicas irregulares:

estender / *extenso, extensión, extensivo*

estremar (delimitar un terreo), *estrema* (linde) / *extremar, extremo, extremidade, extremismo.*

Parónimos:

espiar (asexar) / *expiar* (pagar por unha culpa)

esterno (óso do peito) / *externo* (de fóra)

estrema (linde) / *extrema* (máxima)

laso (liso, canso) / *laxo* (frouxo)

misto (fósforo) / *mixto* (mesturado)

sesta (sono) / *sexta*

testo (tapa da pota, recipiente para plantas) / *texto* (escrito)

foso (escavación arredor dunha fortaleza) / *foxo* (fochanca, cuneta)

soán (vento do sueste) / *Xoán*

11.2. Levan -s- e non -z-:

biscoito

lapis

mesquita

torresmo

bisneto

mesquiño

polisón

xasmín

esquerda

mesquindade

sentinela

vesgo

11.3. Non levan -s-: *diminuír* (e derivadas), *subtraer* (e derivadas)

Non acaban en -s: *interese, tose, valse.*

Rematadas en -se/-sis: Ver **sufixos e terminacións**

12. Letra t

Levan -t final (latinismos e estranxeirismos):

accésit

confort

pláacet

test

argot

debut

robot

tícket

ballet

déficit

sprint

trust.

boicot

fagot

superávit

complot

hábitat

tarot

Non o levan : *buqué, carné, chalé, parqué, vermú.*

13. Letra x (xe)

13.1. Levan x:

conxuntura

inxectar

subxacente

xugular

cónxuxe

maxestático

subxugar

xustaposición;

dexección

pexorativo

traxecto

xerarca

disxunción

proxección

traxectoria

xeroglífico;

enxesar

proxectar

xacer

exacular

proxecto

xema

inxección

proxectil

xeso

arxila

enxiva

xampú

xo!

bixutería

graxa

Xangai

xordo

bocexar

gueixa

xarampón

xutar

cervexa

haxix

xastre

xutador

clixé

igrexia

xigabyte

xute

cornixa

pelexa

xilaba

Elxe

sofexo

xincana

enxalzar

taxa

xintoísmo

13.2. Non levan **x** :

<i>antollo</i>	<i>baralla(r)</i>	<i>callar</i>	<i>parella</i>
<i>antollar</i>	<i>burbulla</i>	<i>cella</i>	<i>emparellar</i>
<i>acobillo</i>	<i>coello</i>	<i>lentella</i>	<i>partilla</i>
<i>aparellador</i>	<i>atallo</i>	<i>tella(do)</i>	<i>migalla</i>

exsudar (**exudar*) e *exsudación*

13.3. Letra **x** representando /**ks**/:

<i>asfixia</i>	<i>exame</i>	<i>exclamar</i>	<i>sílex</i>
<i>axila</i>	<i>exceder</i>	<i>exótico</i>	<i>téxtil</i>
<i>convexo</i>	<i>excelente</i>	<i>explosión</i>	<i>tórax</i>
<i>elixir</i>	<i>exceso</i>	<i>sexto</i>	<i>tóxico...</i>

Se aparece dúas veces na mesma palabra, a primeira:

-pode manterse ou mudar para **-s**: *esaxerar-exaxerar, esixir-exixir...*; *estranxeiro*.

-pero manterase sempre nas compostas (*lexicoloxía, toxicoloxía...*) e no sufixo **-ex**.

Aparece **-x** final nalgúns estranxeirismos: *ántrax, bórax, clímax, coccix, fax-telefax, réflex, relax, tórax, unisex*.

14. Grafemas non galegos. Permanecen nalgúns préstamos:

J (iota): *jazz, jeep, jóquey, judo, jumbo, júnior*.

Os máis están adaptados: *xersei, Alxeciras, Alentexo, Xamaica, Xerusalén, Xohanesburgo*.

Y (y grego): *brandy, copyright, groggy, hippy, long play, playboy, rally, rugby, spray, whisky, ye-yé, yuppie.*; *byte* (pronuc.: *ai*)

Adaptáronse: *iogur, ianqui, iarda, ien, iate, iodo, ioga; nailon; Nova York-neoiorquino; Uruguai, Paraguai, Bombai, Iugoslavia, Iemen, Iahvé*.

Dígrafo **sh**: *shériff, sherpa, show, flash, squash, smash, yiddish*.

W (uve dobre) en estranxeirismos:

-nas de orixe inglesa pronúnciase /u/: *newton, sándwich, show, whisky, windsuf...*;

-nas de orixe alemá pronúnciase /b/: *wagneriano*;

-hainas sen adaptarse (*kiwi*) e adaptadas: *vagón, valquiria, valse, váter*.

II. GRUPOS CONSONÁNTICOS.

15. Consoante mais l / r:

15.1.

pl: *placidez-plácido, planear, plausible, planta-plantar, plebeo, pluma...*

pr (xunto coas derivadas):

<i>cumprir</i>	<i>pranto</i>	<i>prea-preamar</i>	<i>preito-preitear</i>
<i>empregar</i>	<i>prata</i>	<i>prego-desprega</i>	<i>prostar (*postrar)</i>
<i>praga</i>	<i>prato</i>	<i>pregadura-</i>	<i>prostación</i>
<i>praia</i>	<i>praza</i>	<i>repregar</i>	<i>soprar-soprado</i>
<i>prancha</i>	<i>prazo-aprazar</i>	<i>pregaria-pregar</i>	<i>sopramocos.</i>

Notas: *prancha*: lámina de metal; non **prancha* por *ferro de pasar* (para alisar a roupa)
pranto (choro, queixa)
prata: tanto o “metal” como unha “fonte redonda”

15.2.

bl: *blusa, subliñar...*

br:

<i>branco-brancura-</i>	<i>dobrar-dobre-dobradura-</i>	<i>obligatorio-</i>
<i>branquear...</i>	<i>dobraxo-dobregar...</i>	<i>obligatoriedade...</i>
<i>brando-abrandar</i>	<i>(in)nobre-nobreza</i>	<i>sabre.</i>
<i>brasón</i>	<i>(a)nubrar-nubrado</i>	
<i>diabro-diabrura</i>	<i>obrigar-obriga-</i>	

15.3.

cl: *claro-claridade..., clamar-reclamar...*

cr: *cravo-cravar-cravuñar..., escravo-escravitude-escravizar..., recrutar-recruta(mento)*

15.4.

gl: *gloria-glorificar..., ringleira...*

gr: *igreja-igrexario, segrar, singlar-singradura, regra-regrado, xograr-xograría...*

15.5.

fl:

<i>flagrancia-flagrante</i>	<i>flor</i>	<i>reflectir (*reflexar)</i>
<i>flamante</i>	<i>flotar-flotación</i>	<i>reflexión-reflexo.</i>
<i>flanela (*franela)</i>	<i>flutuación-flutuar</i>	
<i>flegma</i>	<i>inflación</i>	

fr:

<i>fraco-fraqueza-</i>	<i>frecha-frechazo</i>	<i>frouxo-afrouxar-</i>
<i>enfraquecer</i>	<i>fregués-freguesía</i>	<i>frouxidade-</i>
<i>fragrancia (*fragancia)</i>	<i>fretar-frete</i>	<i>afrouxamento...</i>
<i>frauta-frautista</i>	<i>frota</i>	

Notas: *fretar*: alugar un barco, avión...
frota: conxunto de barcos; pero *flotar*, *flotación*: aboiar

15. 6. Erros por metátese:

preto (**perto*), *prognosticar*; *burla*, *merlo*,
aperta-apertar (**apreta*, **apretar*),
febra (**freba*), *febre* (**frebe*), *pobre* (**probe*)

prexudicar-*prexuízo*-*prexudicial* (nunca **perxudicar*-**perxuízo*-**perxudicial*): achegan as dúas acepcións: dano, perda / opinión preconcebida.

Admítense ambas: *crebar*-*creba*-*crebadura*-*crebanoces* / *quebrar*-*quebra*...

16. Grupos cultos iniciais:

mn- nas formadas con *mnemo*- “memoria”: *mnemotécnico*, *mnemónico*...

gn-: *gneis*, *gnomo*, *gnose*, *gnosticismo* (e derivadas)

pn- (de *pneumo*- “aire”, “pulmón”): *pneumático*, *pneumococo*, *pneumonía*, *pneumotórax*...

ps- nas formadas sobre

pseudo- “falso”: *pseudónimo*, *pseudociencia*...

psico- “mente”: *psicanálise*, *psicodelia*, *psicofármaco*, *psicoloxía*, *psicópata*, *psicose*,
psicoterapia, *psiquiatría*, *psíquico*...

Tamén *psoriase*.

Pero *salmo*, *salmódia*

pt- (formadas sobre *ptero*- “á”): *pterodáptilo*, *pterosaurus*...

x- (pronunciado /ks/) nas formadas sobre

xeno- “estranxeiro”: *xenofobia*-*xenófobo*, *xenofilia*

xero- “seco, árido”: *xerocopia*, *xerografía*

xilo- “madeira”: *xilófano*, *xilógrafo*

s- mais **consoante**:

-normalmente xerou un **e-**: *espazo*, *escritura*, *escena*, *estándar*...

-mantense nalgúns latinismos e estranxeirismos: *status*, *sketch*, *sláalom*, *snob*, *spray*, *stick*,
stock, *stop*, *striptease*.

Debemos evitar por innecesarios **spot* por *anuncio publicitario*;

**stand* por *caseta*, *posto*, *pavillón*;

**speech* por *discurso*;

**spónsor* por *patrocinador*.

17. Outros grupos cultos:

17.1. Grupo -ns-:

ins-: *inscribir*-*inscrición*, *instrución*-*instrutivo*, *instruír*...

cons-: *constante*, *constatar*, *consternar*, *constipar*, *construción*...

conciencia, “coñecemento do ben e do mal” / *con(s)cienza*, “sentido, lucidez”

trans- e tras-:*transacción**transatlántico**transbordador-transbordar**transcender-transcendental**transcorrer-transcurso**transcribir-transcripción**transferir-transferencia**transformar**transfusión**transgredir-transgresor**trasacordo**trasantonte**trasfegar (*trafegar)**trasladar**transhumancia**translación**translúcido**transmitir-transmisión**transparencia-transparente**transpirar-transpiración**transplantar-transplante**transportar-transporte-transportista**transvasar-transvasamento**transversal.**trasmontano (*tramontano)**trasnoitar**traspasar**trastornar-trastorno.***17.2. Grupo -bs-:****abs-** (*as-): *abster-abstención, abstemio, abstraer, abstracto.***obs-** (*os-): *obsceno, obstáculo-obstaculizar, non obstante, obstinar-obstinación, obstruír --obstrución. Pero escuro-escuridade.***subs-**: *subscribir-subscripción-subscritor..., substancia, substantivo, substituír, substrato..*
Tamén *sustancia* (referida aos alimentos)**sub-**: *subtraer-subtracción***su-**: *suscitar, susceptible, suspicacia, suspirar, sustentar.***17.3. Grupo -ds-:** *adscribir-adscripción-adscrito.***17.4. Grupo es ou x (/ks):** *exceder, excelente, exceso, exclamar, explosión, téxtil; clímax, fax, relax, sílex, tórax, unisex.***17.5. Grupo -rs-:** *perspectiva, perspicaz-perspicacia***17.6. Grupo ps:** *psicología; fórceps, bíceps, tríceps.***17.7. Grupos con -b- implosivo:***ábsida**obxectividade**subministración**subverter-**abdome**obxector;**submersión**subversivo**abnegación**subliñar**submisión-**subxectividade-**absorber**subsistir**submiso-**subxectivo.**abxurar;**subsolo**insubmiso**obviar-obvio**subsídio**subvención-**obxectivo**subministrar-**subvencionar**Pero sutil-sutileza-sutilmente.***17.8. Grupos con-c- implosivo:** *acne (*acné); facsímile-facsimilar, fucsia*

17.9. Grupos con -cc- e -ct-:

17.9.1. Maioritariamente mantéñense precedidos de a, e, o:

<i>accidente</i>	<i>afección</i>	<i>olfacto</i>	<i>obxectivo</i>	<i>traxecto</i>
<i>acción</i>	<i>(*afición)</i>	<i>olfactivo;</i>	<i>obxecto</i>	<i>traxectoria;</i>
<i>coacción</i>	<i>confección</i>	<i>adxectivo</i>	<i>prospecto</i>	<i>autóctono,</i>
<i>extracción</i>	<i>inxección</i>	<i>afecto</i>	<i>proxecto</i>	<i>noctámbulo</i>
<i>infracción</i>	<i>obxección;</i>	<i>colecta</i>	<i>reflector</i>	<i>nocturno</i>
<i>reacción</i>	<i>cocción;</i>	<i>conxectura</i>	<i>respectar</i>	<i>octaedro</i>
<i>satisfacción</i>	<i>cacto</i>	<i>(des)infectar</i>	<i>respecto</i>	<i>octosílabo...</i>
<i>subtracción;</i>	<i>carácter</i>	<i>inxectar</i>	<i>(*respeto)</i>	

pacto “acordo” / *pauto* “co demo”

Perden o -c-: *deflación, inflación, incoación; contrato, trato, tratado.*

17.9.2. Suprímese o primeiro -c- ante i, u na maioría:

<i>adición(“suma”)</i>	<i>destrución,</i>	<i>ditado</i>	<i>frutífero</i>
<i>aflición</i>	<i>obstrución</i>	<i>ditar</i>	<i>frutificar</i>
<i>contradición,</i>	<i>redución</i>	<i>ditador</i>	<i>instrutivo</i>
<i>dicionario</i>	<i>producción</i>	<i>ditadura</i>	<i>instrutor</i>
<i>predición</i>	<i>reproducción</i>	<i>ditame</i>	<i>introdución</i>
<i>restrición,</i>	<i>reprodutivo</i>	<i>ditaminar</i>	<i>introdutor</i>
<i>xurisdición;</i>	<i>tradución</i>	<i>estrito</i>	<i>lutuoso</i>
<i>abdutor</i>	<i>tradutor;</i>	<i>vítima</i>	<i>produto</i>
<i>condución</i>	<i>aflitivo</i>	<i>vitoria;</i>	<i>produtor</i>
<i>condutor</i>	<i>beneditino,</i>	<i>conduta</i>	<i>reduto</i>
<i>construción</i>	<i>conflito</i>	<i>estruturata</i>	<i>redutor</i>
<i>construtor</i>	<i>contraditorio</i>	<i>flutua</i>	
<i>dedución</i>	<i>delito</i>	<i>flutuación</i>	

Pero mantéñeno unhas poucas formas máis cultas:

<i>adición-adicto</i>	<i>succión-succionar;</i>	<i>invicto</i>
<i>convicción</i>	<i>convicto</i>	<i>pictografía-pictórico</i>
<i>dicción</i>	<i>deíctico</i>	<i>riccto</i>
<i>ficción</i>	<i>edicto</i>	<i>veredicto;</i>
<i>fricción-fricción</i>	<i>ficticio</i>	<i>dúctil-ductilidade</i>
<i>micción;</i>	<i>ictericia-ictioloxía</i>	<i>eructo-eructar.</i>

17.9.3. Nas patrimoniais perdeuse ou vocalizou o -c-:

Perdeuse: *acupuntura, conxunto, conxuntura, defunto...*
pero *plancto, fitoplancto.*

Vocalizou: *doutor-doutoramento-doutorar..., doutrina-doutrinal..., reitor-reitorado...,*
*seita (*secta; pero sectario-sectarismo); suxeito, suxeitar.*

Parónimos: *adición (suma) / adicción (inclinación a algo)*
aceso (acendido) / acceso (paso)

17. 10. Grupos -gn-, -gm-:

Mantéñense nos cultismos:

<i>agnóstico</i>	<i>diagnosticar</i>	<i>signo;</i>	<i>flegma</i>
<i>asignar</i>	<i>diagnóstico</i>	<i>apoteigma</i>	<i>flegmón</i>
<i>benigno</i>	<i>impregnar</i>	<i>astigmatismo</i>	<i>pragmática</i>
<i>cognitivo</i>	<i>impugnar</i>	<i>diafragma</i>	<i>segmento.</i>
<i>consignar</i>	<i>persignar</i>	<i>dogma</i>	
<i>consignatario</i>	<i>prognóstico</i>	<i>enigma</i>	
<i>designar</i>	<i>resignar</i>	<i>estigma</i>	

Desaparece o -g- nos semicultismos: *sino* (“campá”), *sinalar*, *asinar-sinatura*, *ensinar-ensino-ensinanza*.

Parónimos: *asignar* (atribuír, adxudicar) / *asinar* (firmar, rubricar)
signo (indicio, sinal) / *sino* (campá; destino, fado)
estigma (marca, afronta) / *estima* (afecto, consideración)

17.11. Grupos con p implosivo:

Mantéñense nos cultismos: *acepción*, *adopción*, *corrupción*, *nupcias-nupcial*, *percepción...*; *apnea*, *hipnose-hipnotizar...*; *aptitude*, *corrupto*, *eucalipto*, *interruptor*, *réptil*, *ruptura*, *susceptible*, *tríptico*, *voluptuoso-voluptuosidade...*

Nos semicultismos:

Vocaliza: *adoitar*, *bautismo-bautizar*, *receita-receitar*.

Desaparece: *cativo-cativar-catividade* (**cautivo...*), *ditongo-tritongo...* (**diptongo...*), *sétimo*, *setembro*, *setentrión-setentrional*; *adscrición*, *circunscrición*, *descrición...*, *indescrrible*, *inscrición*, *subscritor*, *transcrición...* (todas as derivadas do latín *scriptus*.)

Parónimos: *retar* (desafiar) / *reptar* (andar arrastrando o corpo)
adoitar (acostumar) / *adoptar* (profillar, tomar como propio)

17. 12. Grupos con s implosivo, post- e pos-:

Mantense nos cultismos: *ascender*, *discernir*, *rescisión*, *suscitar...*

Desaparece nas patrimoniais: *nacer*, *crecer*, *amañecer...*

post- seguida de vogal: *postelectoral*, *postoperatorio...*

pos- ante consoante: *posdata*, *posguerra*, *pospoñer*.

17.13. Grupos de nasais. Só se manteñen nos cultismos:

-mn-: *alumno*, *autumnal*, *calumnia*, *columna*, *damnificar*, *himno*, *indemne*, *indemnizar*, *solemne*, *ximnasia*; *amnesia*, *ómnibus*, *omnipotente*, *omnipresente*, *omnívoros*; *somnábulo*, *somnífero*, *somnolencia* (**sonábulo*, **soñolento...*)

-nn-: *perenne*, *circunnavegar*, *connatural*, *connosco*, *connotar*, *innato*, *innegable*, *innovador...*; *enneasílabo...* . Pero *conivencia-conivente*.

-nm-: *conmover*, *immune...* . Pero *comigo*.

-mm- en latismos e estranxeirismos: *súmmun*, *rímmel*.

III. SUFIXOS E TERMINACIÓNS.

18. -eu: *chapeu, romeu, sandeu* (fem. *sandía*), *xubileu, xudeu* (fem. *xudía*);
-au: *bacallau, pau*.

19. -cio, -cia (-ancia, -encia, -iencia, -uencia) /-zo, -za:

19.1. -cia, -cio, -ancia, -encia, -iencia nas formas cultas:

avaricia...;

silencio, vicio...;

substancia, vixilancia...;

aparencia, comenencia, (in)dependencia, ocorrencia, tendencia...;

ciencia, conveniencia-inconveniencia, experiencia, paciencia, (in)suficiencia...

Galicia e tamén Galiza.

19.2. -zo, -za nas patrimoniais:

andazo, cansazo, espazo (e derivadas), *novizo, servizo-servizal-autoservizo,*

terzo-terzar (pero *terciario*), *xuízo-axuizar-pxuízo.*

prezo e derivadas: *sobrepreso, (des)prezar, desprezo, desprezable, desprezativo, menosprezo;*

pero *aprecio, apreciación, apreciativo, precioso, preciosidade, preciosista.*

-avinza, cobiza (e derivadas), *crenza,*

diferenza-*indiferenza* (pero *diferencial, diferencialismo*)

doenza, estanza (estrofa), *finanza-financeiro* (pero *financiar, financiamento*),

graza-desgraza, grazas (pero *gracioso, graciosamente*),

habenza, licenza (pero *licenciar, licenciado...*),

nacenza-renacenza, perseveranza, pertenza, preguiza (e derivadas),

presenza (pero *presenciar, presencial*), *querenza* (e derivadas), *sentenza* (pero *sentenciar...*),

tenza-mantenza, xustiza (e derivadas).

20. -ción, -sión /-zón:

20.1. -ción, -sión nas cultas: *adición, afección, bendición, elección, lección, nación, perfección,*
recadación, traducción, xeración...; admisión, concesión...

20.2. -zón nas patrimoniais: *beizón, doazón, retorzón, rizón, sazón, traizón* (e derivadas);

razón-*razoar-razoable-razoado-razoamento,*

pero *raciocinio-racional-racionalidade-racionalismo-*
racionalizar-rationamento.

21. -nte forma substantivos e adxectivos derivados de verbos:

21.1. Se o verbo é en **-ar** faino en **-ante:** *camiñante, andante...*

21.2. Se o verbo é en **-er** faino en **-ente:** *valente, crecente...*

21.3. Se o verbo é en **-ir** hai tres posibilidades:

-ente: *maldicente, incidente, transixente, lucente, escribente, influente, vivente, consecuente.*
Casos especiais: *dormente* (de *durmir*), *servente* (de *servir*)

-iente: *conveniente, proveniente, interveniente, saliente, sobresaliente...*

-inte: *concluínte, contribuínte, saínte, seguínte-conseguínte, oínte-ouvinte, (re)constituínte.*

22. -mento. Sempre manteñen a vogal temática do verbo de que derivan: *regulamento* (de *regular*), *esquecemento* (de *esquecer*), *seguimento* (de *seguir*).

23. -e (-e, -se, -te) / -is:

23.1. Non acaban en -s: *interese, tose, valse.*

23.2. Os sufixos gregos acabados en **-is** resólvense en **-e**: *cute, epiderme, glote, metrópole, praxe, psique, sintaxe.*

23.2.1. En **-se** as palabras orixinadas nas gregas en **-sis**, e son sempre femininas:

<i>aluminose</i>	<i>diocese</i>	<i>hidrólise</i>	<i>paréntese</i>
<i>análise</i>	<i>dose</i>	<i>hipnose</i>	<i>perífrase</i>
<i>antítese</i>	<i>eclipse</i>	<i>hipótese</i>	<i>prótese</i>
<i>artrose</i>	<i>elipse</i>	<i>metamorfose</i>	<i>psicose</i>
<i>catequese</i>	<i>énfase</i>	<i>metástese</i>	<i>simbiose</i>
<i>cirrose</i>	<i>esclerose</i>	<i>mitose</i>	<i>síntese</i>
<i>crise</i>	<i>esexese</i>	<i>neurose</i>	<i>tese</i>
<i>diagnose</i>	<i>éxtase</i>	<i>osmose</i>	<i>tuberculose</i>
<i>diérese</i>	<i>fotosíntese</i>	<i>paráfrase</i>	<i>xénese.</i>

Á parte: *oasis, chasis* (masculinas).

23.2.2. En **-ite** e **-te** as que proveñen das gregas en **-tis**, tamén todas femininas: *amigdalite, apendicite, conxuntivite, gastrite, larinxite, otite, peritonite...*

Pero, *diabetes.*

24. -ble, -bel. Provéen do sufixo latino **-bilis** e son válidas ambas solucións: *amable-amábel, variable-variábel...*

Reparade no acento e nos distintos plurais: *amable-amables, amábel-amabeis.*

25. -us, -um (mantendo as formas latinas) / **-o**:

-us: *campus, corpus, humus, omnibus, Venus, virus;*

-um: *álbum, cinefórum, contínuum, desiderátum, médium, presídium, parabéllum, quórum, súmmum.*

-o, adaptándose: *currículo, espírito, ímpeto, memorando, referendo, simposio, tifo, tribo, ultimato.*

26. -iño, -iña / -ino, -ina.

-iño, -iña:

<i>adiviño</i>	<i>mesquiño</i>	<i>viño;</i>	<i>espiña</i>
<i>camiño</i>	<i>niño</i>	<i>adiviña</i>	<i>liña</i>
<i>campesiño</i>	<i>pergamiño</i>	<i>andoriña</i>	<i>madríña</i>
<i>daniño</i>	<i>sanguiño</i>	<i>augamariña</i>	<i>marquesiña</i>
<i>estorniño</i>	<i>setemesiño</i>	<i>cociña</i>	<i>menciña.</i>
<i>liño</i>	<i>sobriño</i>	<i>culleriña</i>	
<i>mariño</i>	<i>veciño</i>	<i>doniña</i>	

-ino, -ina: *asasino, cristalino, destino, divino, peregrino; gasolina, medicina, oficina, rapina...*

27. -e / -en:

-e: perden a nasal tanto patrimoniais coma cultas:

<i>virxe</i>	<i>lume</i>	<i>nume</i>	<i>lique</i>
<i>orde,</i>	<i>costume...;</i>	<i>réxime</i>	<i>pole</i>
<i>imaxe</i>	<i>abdome</i>	<i>vexame</i>	<i>seme....</i>
<i>chantaxe ;</i>	<i>ditame</i>	<i>xerme...;</i>	
<i>crime</i>	<i>exame</i>	<i>glute</i>	

-en: só *lumen* (unidade da física) e *dolmen*.

28. -án, -á / -án, -ana / -ano, ana:

28.1. -án, -á na maioría das formas populares:

<i>aldeán-aldeá</i>	<i>cristián-cristiá</i>	<i>nugallán-nugallá</i>
<i>ancián-anciá</i>	<i>curmán-curmá</i>	<i>san-sa</i>
<i>capitán-capitá</i>	<i>escribán-escribá</i>	<i>tecelán-tecelá</i>
<i>chan-cha</i>	<i>gardían-gardiá</i>	<i>temperán-temperá</i>
<i>cidadán-cidadá</i>	<i>irmán-irmá</i>	<i>vilán-vilá...</i>
<i>cirurxián-cirurxiá</i>	<i>livián-liviá</i>	
<i>cotián-cotiá</i>	<i>musulmán-musulmá</i>	

En moitos xentilicios:

<i>afgán-afgá</i>	<i>arousán-arousá</i>	<i>ferrolán-ferrolá</i>
<i>alemán-alemá</i>	<i>carnotán-carnotá</i>	<i>fisterrán-fisterrá</i>
<i>castelán-castelá</i>	<i>compostelán-compostelá</i>	<i>muradán-muradá....</i>
<i>catalán-catalá;</i>	<i>esteirán-esteirá</i>	

Admítense tamén, á beira das formas anteriores, os localismos propios da fala respectiva:

-mascullinos *burelao, courelao, caldelao, limiao* (fem. sempre -á: *burelá, caldelá...*)

-e os femininos *fisterrán, muradán, esteirán* (coincidentes co masculino)

28.2. -án, -ana en vocábulos con significado **pexorativo**:

<i>brután-brutana</i>	<i>langrán-langrana</i>	<i>pastrán-pastrana</i>
<i>carallán-carallana</i>	<i>lerchán-lerchana</i>	<i>pillabán-pillabana</i>
<i>charlatán-charlatana</i>	<i>pailán-pailana</i>	<i>porcallán-porcallana</i>
<i>folgazán-folgazana</i>	<i>papán-papana</i>	<i>testán-testana</i>
<i>laczazán-laczazana</i>	<i>paspán-paspana</i>	<i>toleirán-toleirana...</i>

28.3. -ano, -ana en palabras cultas:

<i>anglicano</i>	<i>humano</i>	<i>pondaliano</i>	<i>tirano</i>
<i>artesiano</i>	<i>luterano</i>	<i>profano</i>	<i>transmontano</i>
<i>bacteriano</i>	<i>mahometano</i>	<i>provinciano</i>	<i>urbano</i>
<i>decano</i>	<i>meridiano</i>	<i>puritano</i>	<i>veterano</i>
<i>diluviano</i>	<i>metropolitano</i>	<i>republicano</i>	<i>vexetariano.</i>
<i>franciscano</i>	<i>miliciano</i>	<i>rosaliano</i>	
<i>fulano</i>	<i>mundano</i>	<i>semana</i>	
<i>gregoriano</i>	<i>paisano</i>	<i>soberano</i>	

En moitos xentilicios non galegos:

<i>africano</i>	<i>australiano</i>	<i>hispano</i>	<i>peruano</i>
<i>americano</i>	<i>boliviano</i>	<i>italiano</i>	<i>romano</i>
<i>asturiano</i>	<i>cubano</i>	<i>lusitano</i>	<i>valenciano</i>

29. -ón, -oa / -ón, -ona:

29.1. -ón, -oa en xeral: *anfitrión-anfitrioa, campión-campioa, ladrón-ladroa-ladra, león-leoa, patrón-patroa, bretón-bretoa, saxón-saxoa.*

29.2. -ón, -ona: -nos aumentativos: *zapatón, homón...*; *mullerona, casona...*
-nos pexorativos derivados de verbos: *abusón-abusona, acusón-acusona, faltón-faltona...*

30. -on (átono) en palabras cultas: *canon, colon, épsilon, cripton, neon, newton, párkinson, radon....* Tamén *nailon.*

31. -tade, -dade / -edade /-idade /-iedade:

-tade só, e nalgúns casos, en posición posconsonántica: *dificultade, facultade, vontade...*

-dade (-edade, -idade, -iedade):

-en posición tamén posconsonántica: *bondade, herdade,, lealdade, mortaldade, trindade, virxindade; liberdade, puberdade;*

-sempre en posición posvocálica: *enfermidade, novidade, realidade, gravidade, mocidade, soidade;*

-en **-iedade** as derivadas de adxectivos en -io: *notoriedade, solidariedade..., a non ser necidade, sucidade.*

32. -aría / -ería:

-aría ou -ería indistintamente e en xeral, con preferencia para a primeira: *armaría, artillaría, bruxaría, carnizaría, carpintaría, cervexaría...*ou *armería, artillería, carnicería...*

Só **-aría** nas derivadas de substantivos en -ario (*comisario, notario...*): *comisaría, notaría, secretaria...*

Só **-ería** en galicismos modernos: *batería, galantería, galería, mercería.*

33. ACENTUACIÓN. O acento gráfico

1. Levan til (sexan maiúsculas ou minúsculas):

1.1. As palabras **agudas polisilábicas** que rematen en

-vogal: *mañá, tabú, café, aí, dominó*

-vogal + n: *irmán, alguén, algún*

-vogal + s: *mañás, cafés, ventás*

-vogal + ns: *cancións, algúns, violíns.*

Non se acentúan

-cando rematan noutra consoante: *arroz, anel*

-cando son monosilábicas: *xa, fe, si, nu, cru*

-cando rematan en ditongo decrecente: *cantei, falou, ademais, papeis, azuis.*

1.2. As palabras **graves** que rematan en

-consoantes distintas de -n, -s, -ns: *móbil, réptil, carácter, álbum, cáliz, bíceps, clímax.*

-ditongo decrecente: *amábeis, hóquey.*

1.3. Todas as **esdrúxulas**: *lórico, cómodo, mágoa, tépedo.*

1.4. **í, ú en hiato** (cando son tónicas e non forman sílaba coa outra vogal):

<i>aí</i>	<i>proteína</i>	<i>esquí</i>	<i>posúes</i>
<i>aínda</i>	<i>heroína</i>	<i>fío</i>	<i>atribúa</i>
<i>baía</i>	<i>oído</i>	<i>desvarío;</i>	<i>Fiúza</i>
<i>caía</i>	<i>fía</i>	<i>súa</i>	<i>baúl</i>
<i>país</i>	<i>ría</i>	<i>dúas</i>	<i>reúne</i>
<i>raíña</i>	<i>chíes</i>	<i>rúa</i>	<i>inclúe</i>
<i>caída</i>	<i>confíes</i>	<i>túa</i>	<i>dúo</i>
<i>areíña</i>	<i>adobío</i>	<i>posúo</i>	<i>efectúo</i>

1.5. Til **diacrítico**: diferencian palabras homógrafas (coa mesma forma); lévao a tónica fronte á átona e a de timbre aberto fronte a de pechado:

<i>á(s)</i> (contracción, subst.)	<i>a(s)</i> (artigo, pron., prep.)
<i>bésta</i> (arma, peza dun vehículo)	<i>besta</i> (animal)
<i>bóla</i> (esfera)	<i>bola</i> (peza de pan)
<i>chá(s)</i> (plana, lisa)	<i>cha(s)</i> (<i>che + as</i>)
<i>cómpre(n)</i> (ser preciso)	<i>compre(n)</i> (de <i>comprar</i>)
<i>dá(s)</i> (verbo <i>dar</i>)	<i>da(s)</i> (contracción)
<i>dó</i> (compaixón, aflición; nota musical)	<i>do</i> (contracción)
<i>é</i> (verbo <i>ser</i>)	<i>e</i> (conxunción)
<i>fóra</i> (adverbio)	<i>fora</i> (verbos <i>ser, ir</i>)
<i>má(s)</i> (malas, ruíns)	<i>ma(s)</i> (<i>me + as</i>)
<i>máis</i> (adverbio, indefinido)	<i>mais</i> (conxunción: <i>pero</i>)
<i>nó</i> (subst.)	<i>no</i> (<i>en + os</i>)
<i>nós</i> (plural de <i>nó</i> ; pron. tónico)	<i>nos</i> (<i>en + os</i> ; pron. átono)
<i>ó(s)</i> (<i>aos</i>)	<i>o(s)</i> (artigo, pron. átono)
<i>óso</i> (parte do esqueleto)	<i>oso</i> (animal)
<i>pé</i> (parte do corpo)	<i>pe</i> (letra)
<i>póla</i> (de árbore...)	<i>pola</i> (<i>por + a</i> ; galiña nova)
<i>pór</i> (poñer)	<i>por</i> (preposición)
<i>présa</i> (apuro)	<i>presa</i> (subst.)
<i>sé</i> (sede eclesiástica; verbo <i>ser</i>)	<i>se</i> (pron.; conxunción)
<i>só</i> (adverbio, adxectivo)	<i>so</i> (prep.: <i>baixo, baixo de</i>)
<i>té</i> (infusión, planta e folla)	<i>te</i> (pronome, letra)
<i>vén</i> (presente do verbo <i>vir</i>)	<i>ven</i> (v. <i>ver</i> ; imperat. v. <i>vir</i>)
<i>vés</i> (v. <i>vir</i>)	<i>ves</i> (v. <i>ver</i>)
<i>vós</i> (pronome tónico: <i>vosoutros</i>)	<i>vos</i> (pron. átono)

2. Casos especiais:

-os verbos con pronome enclítico (posposto e soldado) compórtanse como se se tratase duna soa palabra, de maneira que seguen as normas anteriores:

*dirá pero dirao; dixera pero dixérao;
meteu, meteuse pero metéusevos.*

-os verbos con acento diacrítico consérvano ao engadírmoslles pronome, sen respectar as normas anteriores:

é, éo ou éles; dá, dáme, dálles; vé, véllo...

-os adverbios en *-mente* prescinden do acento: *fácil* pero *facilmente*, *rápida* pero *rapidamente*; pero *fácil e rapidamente*.

-nas compostas:

-se están soldadas prescinde do acento o primeiro termo:

vichelocrego, decimosétimo.

-se non están soldadas e levan guión compórtanse como palabras independentes: *teórico-práctico, lúdico-festivo, maníaco-depresivo.*

3. Non levan til:

-os demonstrativos, nunca: *este galo, o galo é este; aquel non é...*

-o pronome persoal el: *non foi el.*

-o pronome persoal min: *mandouno para min.*

-os interrogativos e exclamativos, introduzan frases directas ou indirectas:

que queres? canto é? como foi? que marabilla!

canto me gusta!;

dille cando volves, pregúntalle cal quere.

Só o podemos usar nas indirectas para evitar ambigüidade:

dille qué queres (interrog.: que queres?)

pero dille que queres (dille que si)

-si, sexa adverbio de afirmación (*vé? vou, si*) ou pronome reflexivo: *compouno para si.*

4. Casos frecuentes de acentuación incorrecta:

1. Por dialectalismo (caso da nosa área lingüística):

As p4 e p5 de copretérito, antepretérito e pospretérito de indicativo (imperfecto, pluscuamperfecto e condicional) non levan til:

**andábamos, *andábades; *andáramos, *andárades; *andariamos...*

andabamos, andabades; andaramos, andarades; andariamos...

2. En cultismos (xeralmente por castelanismo):

2.1. Como norma, comparten a acentuación os que teñen a mesma terminación:

se é *neon*, será *cripton, radon...*;

se é *énclise* será *próclise*;

se *auréola* tamén *rubéola*;
 se *petróglifo*, *xeróglifo*;
 se *amoníaco*, *cardíaco*, *maníaco*;
 se *aerólito*, *electrólito*, *megálito*, *monólito*...;
 se *atmosfera*, *estratosfera*...;
 se *apoplexía*, *hemiplexía*, *paraplexía*, *tetraplexía*...:

2.2. Levan til (a acentuación non coincide coa do castelán):

<i>áloe</i>	<i>cóengo</i>	<i>olimpíada</i>
<i>amálgama</i>	<i>eléctrodo</i>	<i>período</i>
<i>amoníaco</i>	<i>énclise</i>	<i>perístilo</i>
<i>anódino</i>	<i>endócrino</i>	<i>psoríase</i>
<i>auréola</i>	<i>fútbol</i>	<i>réptil</i>
<i>bérber</i>	<i>isóbara</i>	<i>réxime</i>
(* <i>bereber</i>)	<i>lígur</i>	<i>ricino</i>
<i>bronquíolo</i>	<i>mísil</i>	<i>rubéola</i>
<i>cóctel</i>	<i>óboe</i>	<i>téxtil</i>

2.3. Non levan til (a acentuación tamén é distinta da do castelán):

<i>acne</i>	<i>arquidiocese</i>	<i>neon</i>
<i>albumina</i>	<i>élite</i>	<i>omoplata</i>
<i>alumina</i>	<i>esexese</i>	<i>osmose</i>
<i>anemone</i>	<i>esexeta</i>	<i>parasito</i>
(* <i>anémona</i>)	<i>heroe</i>	<i>paxaro</i>
<i>atmosfera</i>	<i>hipermetrope</i>	<i>pelicano</i>
<i>chofer</i>	<i>ibero</i>	<i>quefir</i>
<i>ciclope</i>	<i>celtibero</i>	<i>reuma</i>
<i>conclave</i>	<i>medula</i>	
<i>diocese</i>	<i>meteoro</i>	

34. O GUIÓN

1. Só é de uso obrigado en tres casos:

1.1. Cando ao adverbio interrogativo *u* lle segue artigo: *U-las rosas? U-lo coche? U-la casa? U-la María? U-lo Xoán?*

Non cando segue pronome: *as rosas, ulas? O coche, ulo? A casa, ula? María, ula? Xoán, ulo?*

1.2. Con algunhas palabras compostas:

-cando o primeiro elemento é *non*: *non-intervención, non-adscrito, non-fumadores.*

-cando a composición é ocasional, non fixada: *diccionario galego-xaponés, circunstancias político-económicas...*

-en palabras complexas que indican puntos cardinais: *les-nordeste, sur-suroeste...*

-nalgunhas palabras estranxeiras: *foi-gras, strip-tease, wáter-polo*

- 1.3. Para partir unha palabra ao final de liña:
 -só pode dividirse mantendo íntegras as sílabas
 -non se poden separar os dous elementos dun dígrafo (*ch, ll, nh, rr*)
 -se xa hai guión, repítese ao comezo da liña: *dicionario galego/-xaponés*.
 -cando hai conciencia de prefixo, é preferible mantelo íntegro (sen ter en conta a sílaba): *trans-/oceánica, bis-/avó, des-/abrigar*.
2. Para outros usos posibles véxase en Gramática Artigo determinado 1.2.

35. A DIÉRESE

-Úsase con **u** cando esta se pronuncia nas sílabas *güe, güi*: *antigüidade, bilingüe, argüir, mingüen*; fronte a *guerra, galeguismo*.

-Úsase con **i** nas p4 e p5 do copretérito (imperfecto) de indicativo dos verbos en
 -*aer*: *caíamos, caíades*
 -*oer*: *roíamos, roíades*
 -*aír*: *saíamos, saíades*
 -*oír*: *oíamos, oíades*
 -*uír*: *destruíamos, destruíades*.

Na nosa fala resulta estraño, por facermos nós esdrúxulas estas formas (**caíamos, *oíades*...). De non usarmos diérese confundiríamolas coas formas do presente de subxuntivo: *caiamos, saíades*...

Repárenos na segmentación silábica: *ca-í-amos*, fronte a *ca-ia-mos*

36. O APÓSTROFO

Pode usarse nos seguintes casos:

1. Como uso non normativo, se queremos representar un feito de fala: *n'é preciso (non é preciso), x'o dixen (xa o dixen)*.
2. Logo das preposicións *en* e *de* para representar títulos de obras ou de publicacións que empecen por artigo:
a publicación d'A esmorga,
ese diálogo está n'Os vellos non deben de namorarse.
3. Malia non o contemplaren as *Normas*, actualmente moitos escritores estenden o seu uso aos topónimos que empezan por artigo: *reside n'A Coruña*.

37. OS SIGNOS DE INTERROGACIÓN E ADMIRACIÓN

1. Usámoslos de xeito obrigado ao final dos enunciados interrogativos ou exclamativos:

*Imos a San Francisco ou a Parameán? Canto dura esa película? Como estás?
Que fermosura de día! Canta xente hai! Quen o diría!*

2. Podemos usar os signos iniciais para evitar ambigüidades, como en enunciados moi longos que nos poidan impedir a entoación axeitada.

38. DÚBIDAS FRECUENTES

1. Muda o significado escribindo os elementos xuntos ou separados:

afeito, a feito:

afeito (verbo *afacer* ou *afeitar*): está *afeito* á calor; hoxe non me *afeito*.

a feito (locución adv.: “a oito”): botou as sementes *a feito*.

arredor, darredor, ao redor: Son equivalentes, como preposicións ou adverbios:

habería *arredor* (*darredor, ao redor*) de mil persoas,
a carreira é *arredor* (*darredor, ao redor*) do rueiro,
era unha peste todo *arredor* (*derredor, ao redor*)

con que, conque:

con que: prep. *con* + relativo *que*: “co cal”: é o sinal *con que* se avisa.

prep. *con* + interr. *que*: *con que* me avisan?

prep. *con* + conx. *que*: atopouse *con que* non o sabía facer.

conx. condicional: *con que* me avisen, abóndame.

Con que (conx. consecutiva: “polo tanto”): avisárono ben, *conque* non ten desculpa.

demais, de máis:

demais: (indefinido: “outro”, “o resto de”): levade o *demais*; as *demais* veciñas calaron.

de máis (locución adv.: “de sobra”, “en exceso”): teñen cartos *de máis*; falaron *de máis*.

porque, porqué, por que:

porque: conx. causal: “por causa de que”: non fun *porque* non me avisaron.

conx. final: “para que”: avisárono *porque* chegase a tempo.

conx. concesiva. “aínda que: *porque* me avises, non vou ir.

por que: prep. *por* + rel. *que*: o motivo *por que* non foi non se sabe.

prep. *por* + interr. *que*: *por que* non fuches? Dime *por que* non fuches.

(cómpre lembrar que o interrogativo non leva til)

porqué (substantivo: “causa, motivo, razón”): Ignoro o *porqué* de non ires; explícame os teus *porqués*.

senón, se non

senón: conxunción adversativa que indica unha contraposición:

-introduce unha rectificación: non foi, *senón* que vai ir.

-equivalente a “a menos que”: non sei por que non vas, *senón* que vaias mañá.

-*non* + verbo + *senón* = *non* + verbo + *máis ca*: non é *senón* un desgraciado.

-indica suma na secuencia *non só... senón tamén*: *non só* roubou a bici, *senón tamén* o coche.

se non: -conx. condicional *se* + adv. *non* nas oracións condicionais:

non vaias *se non* estás seguro ; *se non* queres, non chas levo.

-conx. completiva *se* + *non* en oracións completivas e interrogativas indirectas: pensei *se non* sería mellor ir; preguntou *se non* era mellor deixalo.

tampouco, tan pouco

tampouco (adv.): eu non vou e ti *tampouco*; *tampouco* me avisaron.

tan pouco (cuantificador *tan* + adv. *pouco*): vou *tan pouco* por alí que xa non me coñecen.

xunto a, xunta

Son preposicións equivalentes: “á beira de, preto de”: está *xunto ao* lume, está *xunta* o lume.

2. Outras vacilacións na segmentación e desviacións:

2.1. Indefinidos:

cadaquén. Non **cada quen*

cadaquén (indefinido: “cada un, cada persoa”): a *cadaquén* o que lle corresponda, *cadaquén* é dono do seu destino.

quenquera / quen queira

quenquera (indefinido: “calquera persoa”, equivalente a *quen queira que*):

quenquera que fose, é mala xente.

quen queira (relativo + verbo): *quen queira* sabelo que o pregunte.

entrambos / entre ambos

entrambos (indefinido: “ambos”): *entrambos* o sabían, fixérono entre *entrambos*.

entre ambos: *entre ambas*, a escola e a casa, vai a rúa; *entre ambos* o descubriron.

2.2. Numerais:

dezaseis / **dazaseis*

desasete / **dazasete*

dezaioito / **dazaoito*

dezanove / **dazanove*

vinte e un / **vinteún*

vinte e sete... / **vintesete*

corenta / **cuarenta*

oitenta / **ochenta*

douscentos / **dous centos*

cincocentos / **quinientos*

sétimo / **séptimo*

oitavo / **octavo*

dobre (duplo, -a) / **doble*

triplo -a / **triple*

metade / **m̥itade*
terzo –a / **tercio*
parella / **parexa*
ducia / **docena*

milleiro / **millar*
século / **siglo*
cuadrimestre / **cautrimestre*
corentena / **cuarentena*

2.3. Adverbios:

a cegas*: **ás cegas
a continuación*: **deseguido
a cotío*: **acotío
a escuras*: **ás escuras
afin*: **á fin
a mantenta*: **á mantenta
a modo*: **amodo
a penas*: **apenas
a, *de presa* / **a prisa*: **ás présas
a veces*: **ás veces
a reo*: **arreo
a toas*: **ás toas
ahora*: **agora
ahí*: **aí
casi*: **case
de contado*: **decontado
de cote*: **decote
de cotío*: **decotío
de seguida*: **deseguida
de vagar*: **devagar

de valde*: **de balde
demais*: **de máis
dispois*: **despois
donde* : **onde
eiquí*: **aquí
en frente*: **en fronte
en seguida*: **enseguida
hoxendía*: **hoxe en día
lexos*: **lonxe
mañán*: **mañá
mentras*: **mentres
millor*: **mellor
mismamente*: **mesmamente
pasadomañán*: **pasadomañá
pior*: **peor
sí*: **si
siquera*: **sequera
soio*: **só
somentes*: **soamente
talvez*: **talvez

2.4. Preposicións:

a parte de*: **á parte de
a pesares de*: **a pesar de, pese a, malia
a redor de*: **arredor de
acarón de*: **a carón de
antre*: **entre
arrente(s) de*: **a rente(s) de
asegún*: **segundo, conforme, consonte
cara*: **cara a
conforme a*: **conforme
consonte a*: **consonte

de entre*: **entre
frente a*: **fronte a
hacia*: **cara a, a, contra
hasta, *hastra*: **ata, até
perto de*: **preto de
para*: **para
según*: **segundo, conforme...
sin*: **sen
respeto a/de*: **respecto a/de

2.5. Conxuncións:

a penas*: **apenas
a pesares de que*: **a pesar de que
aque*: **aínda que, aínda cando
asegún*: **segundo, conforme, consonte
de contado que*: **decontado que
de seguida que*: **deseguida que
desque*: **des que
donde*: **onde
e máis*: **e mais
en seguida que*: **enseguida que
i*: **e
mentras que*: **mentres que
millor*: **mellor
mismamente*: **mesmamente
nen*: **nin
nembargantes*: **non obstante...
o mesmo que*: **o mesmo que
pior*: **peor
según*: **segundo, conforme, consonte
sen/sin embargo*: **non obstante...
si*: **se

2.6. Outras dúbidas:

a mais, a máis, a máis de:

a mais (conx. copulativa : “e mais”) : ela *a mais* (*e mais*) a veciña.

a máis (artigo/prep. + adv. *máis*): era *a máis* querida / a chuvia vai *a máis*.

a máis de (locución prepositiva): había outra xente, *a máis da* veciña.

á parte, a parte. Nunca **aparte*.

á parte (sexa locución adverbial ou prepositiva): deixámolo *á parte*; pon un punto e *á parte*; *á parte* do que dixeches, hai algo máis.

a parte: só na locución *de parte a parte*: percorrémolo *de parte a parte*.

abondo, dabondo. Nunca **de abondo*.

Equivalentes como adverbios: falei *abondo*, falei *dabondo*.

Como indefinido só *abondo*: teño tempo *abondo*, teño *abondas* ganas.

así mesmo/asemade. Non **asimesmo*. Son adverbios con significados distintos: *asemade* (adv. de tempo: “ao mesmo tempo, simultaneamente”):

apertárono *asemade* pai e irmán; aténdeno *asemade* os dous médicos.

así mesmo (adv. afirmación: “tamén, ademais”). Neste caso non pode usarse

asemade: hai que enviar un correo e *así mesmo* ir asinar á oficina;

así mesmo, cómpre asinar as outras follas.

case, case que: ten *case* corenta anos, ten *case que* corenta anos. Nunca **cáseque*.

cara a. Nunca **cara*; **hacia* é castelán.

En todas as acepcións: dirección, tendencia, inclinación, localización imprecisa temporal ou espacial:

vai *cara a* Louro; vai *cara ao* Freixo; vai *cara á* Coruña;

vai *cara á* praia; será *cara ao* verán.

desde que, des que. Nunca **desque*.

Desde que (*des que*) marchou, non soubemos nada dela.

en fronte. Nunca **enfrente* nin **en frente*.

Trátase de locución adverbial ou prepositiva: viven *en fronte*; viven *en fronte* do porto

en tanto, no entanto. Nunca **entanto*.

en tanto (conx. temporal): eles van, *en tanto* que elas quedan.

no entanto (conx. adversativa: “non obstante”): está ben, *no entanto*, podía estar mellor.

encol de / acerca de, verbo de, respecto a

encol de (locución prep.: “encima de”): a cometa está *encol do* tellado.

Non se pode empregar co significado das outras formas, que son sinónimas:

saben pouco *verbo das* (*acerca das*, *respecto ás*) novas enerxías.

mentres, namentres, entrementres: as tres son correctas. Non **mentras*...

non obstante (*pero, así e todo, con todo, ora ben*...) Nunca **sen embargo*, **nembargantes*, **non embargantes*

outrora, noutrora

outrora (“hai tempo, antes”, “noutro momento”): *outrora* tiña as tardes ocupadas.

noutrora (“en tempos pasados”): *noutrora* viviamos en castros.

polo menos, ao menos. Nunca **alomenos*.

Son locucións adverbiais equivalentes: “como mínimo”: eran *polo menos* corenta.